

Základní škola a Mateřská škola Opatovec 119, okres Svitavy

Školní preventivní strategie na školní rok 2025/2026

1. Charakteristika školy

Základní škola Opatovec je trojtřídní málotřídní základní škola vyučující žáky 1. – 5. ročníku. Školu kromě místních žáků navštěvují i někteří žáci z okolních obcí – z Dětrichova a Opatova. Škola vytváří pro žáky podnětné a estetické prostředí. Její součástí je školní družina a jednotřídní mateřská škola. Všechny součásti školy jsou spojeny organizačně i výchovně vzdělávací koncepcí.

2. Současný stav problematiky

Škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence.

Hlavní aktivity:

- Systematické vzdělávání pedagogických pracovníků v metodikách a technikách pedagogické preventivní práce
- Zavádění preventivní a etické výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu do výuky
- Podpora rozvoje osobnosti a sociálního chování žáků
- Podpora smysluplného trávení volného času
- Poskytování poradenských služeb pro žáky, rodiče i pedagogy

Stav školy z hlediska patologických jevů

Vztah učitel - žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učiteli a žáky. Při řešení problémů jsou učitelé otevřeni komunikaci s žáky, s rodiči, s ostatními pedagogy, atd.

Skupinová práce

Žáci se učí vést diskusi, vyjadřovat názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku.

Projektové vyučování a celoškolní projekty

Žáci se navzájem učí spolupracovat napříč třídami, je to podstatný prvek prevence šikany starších žáků vůči mladším.

Individualizované hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba

Žáci jsou od učitele informováni o svém pokroku i nedostacích. Je oceňováno úsilí žáka, je podporován jeho individuální talent a zájem.

Komunikace s rodiči, veřejností

Učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuální konzultace. Rodiče budou seznámeni s programem prevence na třídních schůzkách a informováni o možnosti konzultace při jakýchkoli změnách chování dítěte, podezření na šikanu.

Řešení přestupků

Porušování školního řádu, týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek či další formy rizikového chování v prostorách školy, bude klasifikováno jako hrubý přestupek a budou vyvozeny patřičné sankce. V případě, že selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. Individuální pohovor se žákem
2. Jednání s rodiči
3. Doporučení kontaktu s odborníky
4. V případě nezájmu rodičů uvědomění OSSZ, oddělení péče o dítě
5. V případě dealerství oznámení Policii ČR

Zveřejňování informací

Informace budou zveřejněny na nástěnce v meziposchodí, zejména důležitá telefonní čísla a adresy a další informace vztahující se k tématu prevence a výskytu šikany. Program bude uveřejněn na webových stránkách školy.

3. Personální zajištění prevence

Výchovný poradce

Koordinuje společně s metodikem prevence aktivity školy v oblasti prevence. Shromažďuje informace od učitelů o výskytu problémových situací, agresivního chování žáků, školní neúspěšnosti, apod. a navrhuje opatření. Konzultuje problémy s odbornými pracovišti.

Metodik prevence

Spoluvytváří minimální preventivní program, komunikuje s učiteli, dokumentuje a hodnotí preventivní práci školy.

Pedagogové

Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, konzultují případné problémy, navrhují opatření.

Ředitel školy

Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. V případě potřeby svolává výchovnou komisi.

4. Potřebnost projektu

Škola nezodpovídá za výchovu ke zdravému životnímu stylu, pouze rodičům napomáhá v rozvoji dítěte jeho vzděláváním a socializací ve skupině dětí.

Rizika v oblasti primární prevence :

- Nechuť pedagogů vyvíjet preventivní aktivity
- Neodbornost pedagogů v dané oblasti
- Nedostatečné pravomoci školních metodiků prevence
- Nedostatečná ochrana dětí před alkoholem a pasívním kouřením v rodině a na veřejnosti
- Vysoká společenská tolerance k legálním drogám
- Mobilní telefony, internet
- Absence pocitu zodpovědnosti za vlastní zdraví
- Prevence pouze ve škole, absence prevence v rodinách, nekontrolovatelnost a nepostižitelnost žáků mimo školu

5. Cíle projektu

a) Dlouhodobé

- Výchova ke zdravému životnímu stylu
- Rozvoj a podpora sociálních kompetencí
- Funkční informační systém

b) Střednědobé

- Vytváření a distribuce metodických materiálů
- Zapojování rodin do života škol
- Proškolení metodika prevence
- Realizace vlastních projektů

c) Krátkodobé

- Zmapování potřeb v oblasti prevence
- Finanční podpora školní preventivní strategie

6. Projevy rizikového chování

Mezi nejzávažnější projevy rizikového chování patří:

- a) Užívání návykových látek, alkoholu, tabákových výrobků, anabolik, medikamentů a dalších látek

- b) rizikové chování v dopravě,
- c) poruchy příjmu potravy,
- d) násilí, šikanování, kyberšikana, týrání a zneužívání dětí v rodině, domácí násilí,
- e) homofobie - nepřátelství vůči lidem s menšinovou sexuální orientací či pohlavní identitou,
- f) extremismus - xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus,
- g) vandalismus,
- h) záškoláctví,
- i) krádeže,
- j) formy násilného chování - kriminalita, delikvence, vandalismu,
- k) netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling),
- l) sebepoškozování,
- m) nová náboženská hnutí, sekty,
- n) rizikové sexuální chování,
- o) subkultury,
- p) hazardní hraní,
- q) psychické krize,
- r) sebevražedné chování

7. Vymezení cílové skupiny

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1. – 5. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

Do systému jsou zapojováni i pedagogové, zejména formou dalšího vzdělávání a rodiče, zejména rodiče ze tříd, kde se vyskytly negativní jevy jako šikana, apod.

8. Způsob realizace

- Zvyšování sociální kompetence – odpovědnost za chování a uvědomění si důsledků jednání
- Posilování komunikačních dovedností – schopnost řešit problémy, konflikty zvládat stres, neúspěch, kritiku
- Vytváření pozitivního sociálního klimatu – zařazení do skupiny, vytvoření atmosféry pohody a klidu, pocitu důvěry
- Formování postojů ke společensky akceptovatelným hodnotám – pěstování mravních a morálních hodnot

9. Znalostní kompetence žáků

1. – 3. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků

- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti rizikového chování

4. – 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

10. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

1. – 5. ročník

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc.- patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- široká nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova

- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed, účast v soutěžích různého zaměření

11. Preventivní strategie v MŠ, ochrana dětí před šikanou v předškolním vzdělávání

1. Empirické zkušenosti potvrzují, že trápení se šikanou mají děti už v mateřské škole (dále jen „MŠ“). Mohou se tam vyskytovat prvky šikany - spíše zárodečná stadia. Nicméně skrytá a neléčená počáteční šikana může způsobit i zde velké škody a trápení, které zasáhnou děti, rodiče i pedagogy.
2. Minimální požadavky na ochranu dětí před šikanou platí i zde. Po odborném a bezpečném rozkrytí šikany pedagog zvolí vhodný způsob nápravy. Lze uvažovat podle situace o několika metodách, které je dobré společně kombinovat:
 - a) Rozhovor s dítětem, které ubližuje. Využijeme opatření, která v MŠ fungují. Například srozumitelně sdělíme dítěti, že porušilo stanovená pravidla. Samozřejmě, jakmile je to možné oceníme jeho zlepšení.
 - b) Zavedení ochranného režimu oběti. V počátku pro jistotu nastavíme přísnější dozor. V některých komplikovanějších případech oběť a útočníka v rámci možností od sebe oddělíme. Není vhodné konfrontovat agresora s obětí.
 - c) Práce se skupinou. Využijeme preventivní program, v němž děti získávají žádoucí vzory chování a zároveň se mohou „dotknout“ pocitů toho, komu je ubližováno. Vhodné jsou činnosti podporující spolupráci, při nichž nejsou vítězové a poražení. Využít se dají rovněž pohádky či příběhy a jejich dramatizace.
 - d) Rozhovor s rodiči dítěte – agresora. Mluvíme s nimi, až tehdy když je situace zmapovaná. Důležitá je maximální snaha získat je pro spolupráci. Nejbezpečnější je, když rozhovor provede pracovník MŠ. Rozhovor rodičů oběti s rodiči agresora je velmi rizikový.

11. Vyhodnocení preventivní strategie

Program bude vyhodnocován pololetně na pedagogických radách, v případě potřeby častěji. O preventivních aktivitách i vyhodnocování programu jsou vedeny písemné záznamy.

Vyhodnocení se týká zejména

- zhodnocení psychosociálního klimatu ve škole, kázně a případně i prospěchu žáků
- zhodnocení posunu v postojích a hodnotových systémech dětí
- zhodnocení výskytu rizikového chování ve škole

V Opatovci, 26. 8. 2025

Mgr. Olga Štilárková, ředitelka školy